

S.P.Q.R.

ROMSELSKABET

- Kontingentbetaling
- Nytårskur
- Piranesiudstilling på SMK
- Generalforsamling og temadag
- Artikel: Pavedømmet frem til 'il Sacco di Roma'

Kære medlemmer

Hermed indkalder vi til temadag og generalforsamling 2022, som vil blive afholdt lørdag den 26. marts 2022. Vi arbejder ihærdigt på at sammensætte et spændende program. Vi har igen i år fået lov til at låne et auditorium på Arkitektskolen på Holmen.

Inden længe håber vi at meddele tid og sted for vores nytårskur, som vi desværre måtte udskyde i første omgang.

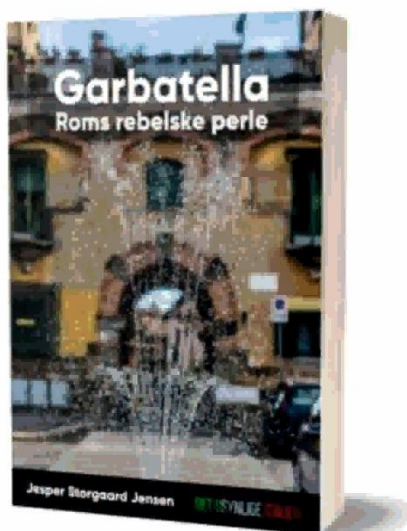
Herudover er der arrangeret en rundvisning i udstillingen: "Piranesi – syner og sandhed" på Statens Museum for Kunst den 23. februar.

Årets nytårsgave er en beskrivelse af et spændende og delvist ukendt område i Rom. Jesper Storgård er forfatter til bogen, og bogens titel er "Garbatella – Roms rebelske perle"

Vi bevarer optimismen, ikke mindst, fordi at I som medlemmer holder fast ved jeres medlemskab, så vi kan vedblive med at være et aktivt selskab.

Godt Nytår og på snarlig gensyn.

Mogens Bang
Formand

Kontingent 2022

Hermed en opfordring til medlemmer der endnu ikke har betalt. Husk at betale inden udgangen af januar 2022.

Kontingentet er fortsat 200 kr. for enkeltmedlemsskab og 300,00 kr. for parmedlemsskab. Beløbet bedes indbetalt på konto i Jyske Bank: regnr. 7854 kontonr. 000 13 61 115. Husk at opgive navn/navne. Såfremt at du/I har fået ny email-adresse, nyt telefonnummer eller er flyttet, bedes dette oplyst til selskabets kasserer på-mail: susanne.trudsoe@live.dk

---

Nytårskur

Ikke aflyst, men udsat

Vi arbejder stadig på at finde en dato og sted for vores nytårskur. Vi vil vende tilbage hurtigst muligt

Der vil være fokus på Cæsar med følgende foredrag:

Udgravning af Cæsars Forum i Rom - Anden fase Foredrag ved **Jan Kindberg Jacobsen** ph.d.

Cæsar og Kleopatra Foredrag af mag. art. **Anne Marie Nielsen**

Du kan læse mere om arrangementet [her](#)

Piranesi – syner og sandhed

Rundvisning på Statens Museum for kunst

23. Februar kl 17.00

Giovanni Battista Piranesi er raderingens mester, han skildrer Rom i midten af 1700-tallet i sine store flotte prospekter.

Før nogle vil hans kunst være kendt for andre et nyt bekendtskab, jeg vover at sige en åbenbaring!

Et københavnsk dagblad satte 3 forskellige journalister til at anmelde udstillingen, de gav den 5 af 6 mulige hjerter i bedømmelsen. *“Arkitekten Piranesis rumkunst udfoldede sig svimlende på papir.”*

Vi får en særøvisning med museumsinspektør og seniorforsker **Hanne Kolind Poulsen** i udstillingen **Piranesi - syner og sandhed**, skabt ud af Kobberstik-samlingens righoldige arkiv.

Efter besøget på SMK går vi ned hos italienske Ristorante Leo i Sølvgade 2 og spiser et let måltid.

Mødested og tid: Statens Museum for kunst. Vi mødes i forhallen. Onsdag den 23. februar kl 17.00.

Tilmelding sker udelukkende ved indbetaling på Romselskabets konto i Jyske Bank: regnr. 7854 kontonr. 13 61 115. Prisen for arrangementet inklusiv Leo's antipasto anretning og et glas vin er 290,- kr. for medlemmer af Romselskabet og 370,- kr. for ikke-medlemmer. Såfremt man har gyldigt årskort til SMK, er priserne for arrangementet 170,-kr og 250,-kr. Arrangementet er da uden entrébillet til museet, men udelukkende betaling for omvisning og det efterfølgende lettere måltid

Romselskabets temadag og generalforsamling

Lørdag d. 26. marts 2022 kl. 10.00 – 16.10

Festsalen, Det kgl. Akademi. Philip de Langes Allé 10, Auditorium B

Vi har i år fået mulighed for at afholde temadagen i Arkitektskolens Auditorium B på

Holmen. Bestyrelsen vil gerne takke for denne gestus. Temaet bliver som vanligt ”Rom til

alle tider”, hvor en perlerække af foredragsholdere dagen igennem vil give hvert deres bud på, hvad der for dem er det enestående ved Rom, som er gået dem i hjertet.

Ordstyrer: Per Kristian Madsen

Foreløbigt program:

Kl. 10.00 – 10.20

Formiddagskaffe

Kl. 10.20 – 10.30

Velkomst ved formand Mogens Bang

10.30 – 11.00

Kay Fiskers institut i Rom

Lektor Martin Søborg

11.00 – 11.30

[Mad i Rom](#)

Madskribent Martin Kongstad

11.30 – 12.00

Antikken omkring os

Chr. Gorm Tortzen

12.00 -12.30

[Pompejansk dekorationsmaleri i Danmark](#)

Konservator Line Bregnhøj

12.30 – 13.30

Frokost

13.30 – 14.00

Generalforsamling

14.00 – 14.30

Thorvaldsen gemmer

Museumsinspektør Kristine Bøggild Johannsen

14.30 – 15.00

Kaffepause

15.00 – 15.30

En nyfortolkning af Det Sixtinske Kapels udsmykning

Lektor Søren Kaspersen

15.30 – 16.00

Om at fotografere i Rom

Fotograf Jens Lindhe

16.00 – 16.10

Afrunding ved næstformand Paul Anker Lund

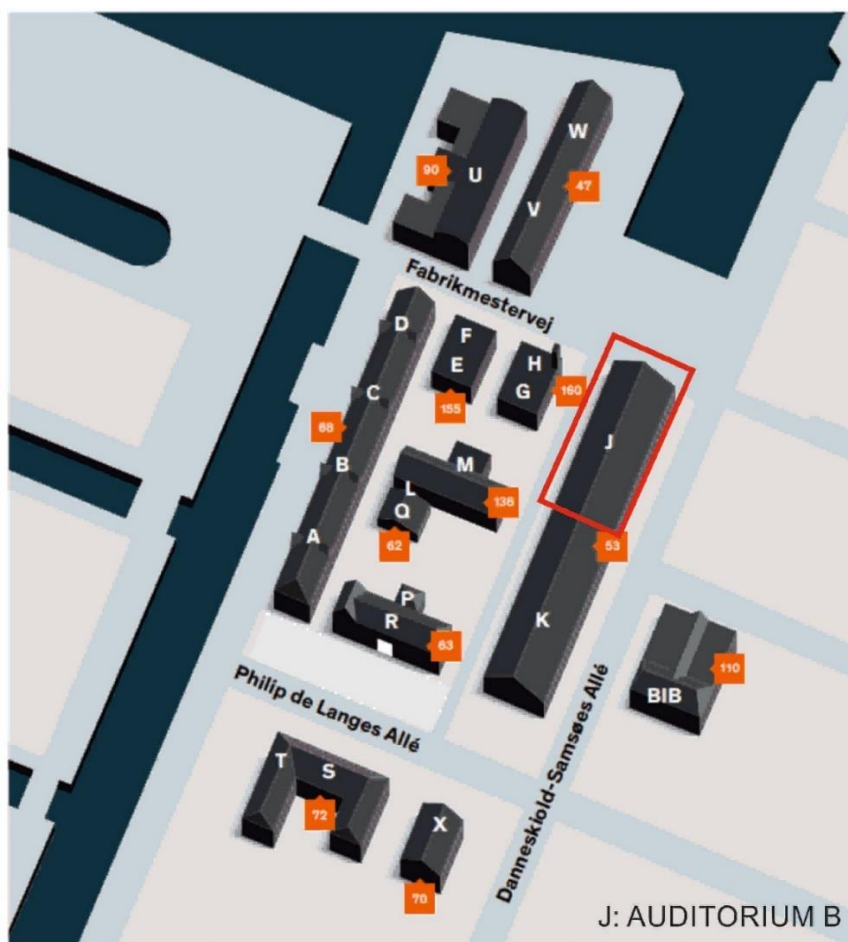
Tid og sted

26. marts 2022, kl. 10.00 – 16.10

Auditorium B. Arkitektskolen

Tilmelding sker udelukkende ved indbetaling til Romselskabets konto i Jyske Bank, reg.nr. 7854 kontonr. 13 61 115 senest den 23. marts 2022. Husk at skrive navn/navne ved indbetalingen. Pris for temadagen er 340,- kr. for medlemmer og 420,- kr. for ikke-medlemmer.

Arkitektskolen

Generalforsamling

Lørdag d. 26. marts 2022 kl. 13.30

Festsalen, Det kgl. Akademi

Dagsorden

1. Valg af dirigent. Bestyrelsen foreslår Ole Kjær.
2. Bestyrelsens beretning
3. Godkendelse af regnskab
4. Indkomne forslag
5. Fastsættelse af kontingent for 2021. Bestyrelsen foreslår uændret kontingent.
6. Valg af bestyrelse mm

a) Valg til bestyrelsen. Følgende er på valg: Susanne Trudsø (genopstiller), Ingrid Wass (genopstiller ikke) og Ole Andersen (genopstiller ikke).

Bestyrelsen foreslår som nyt bestyrelsesmedlem: Katharina Fønnesbech.

b) To suppleanter for en 1-årig periode. Ole Drachmann og Jette Arneborg Pedersen er på valg. Begge modtager genvalg.

c) Intern revisor og revisorsuppleant for en 1-årig periode. Intern revisor Geert Bjørn Hansen modtager genvalg. Revisorsuppleant Bettina Kassebeer modtager genvalg.

7. Eventuelt.

Afstemning om dagsordenens enkelte punkter afgøres ved simpelt stemmeflertal, dog kræves til vedtægtsændringer 2/3 af de afgivne stemmer.

Bemærk: Det er muligt for medlemmer af Romselskabet at deltage i generalforsamlingen uden at være tilmeldt temadagen.

Pavedømmet frem til 'il Sacco di Roma'

Af Ole Andersen og Per Kristian Madsen fra bestyrelsen samt Philip Kristian Dons Madsen

2. del Når man blander sig med de store. Ballade på flere fronter

Der var stor uro i selve Rom, og allerede i 799 måtte paven bede Pippins søn og efterfølger, frankerkongen Karl den Store (742 - 814) om assistance. Og 1. juledag 800 kronede og salvede paven Karl til kejser i Konstantins Peterskirke. Især Karl, men også hans efterfølgere, karolingerne, anså sig som efterfølgere af de antikke, romerske kejsere og i praksis jævnbyrdige med kejseren i Konstantinopel. Det efterfølgende tyske kejserhus, Ottonerne, fik fra og med Otto den Stores kroning til kejser i Rom i 962 behov for at have samme historiske baggrund, men søgte også via giftermål med byzantinske prinsesser at udvide forbindelserne østpå. Dette skulle ligesom for de følgende kejserslægter ses som baggrunden for kejsernes gentagne krige i Italien mod bl.a. de mere og mere selvstændige bystater i Norditalien. Det kan lyde glørværdigt, men faktisk sank pavedømmet i de efterfølgende århundreder ofte ned til at blive ganske domineret af korrumperte romerske adelsfamilier og deres indbyrdes intriger. Et eksempel var den bund-korrumperte pave Benedict IX (ca. 1012-1056), der solgte pavetitlen til sin gudfar imod at han betalte hans gæld - og i øvrigt siden fortrød og vendte tilbage, indtil han blev afsat endeligt af kejseren.

Også forholdet til den østromerske kirke var elendigt, og det endelige brud kom i 1054, efter at patriarken i Konstantinopel og paven i Rom gensidigt havde ekskommunikeret hinanden. Bruddet i 1054 kaldes for det store Skisma, og trods tilnærmelser består det endnu.

Oven i dette kom en langvarig konflikt med kejsermagten i Tyskland, den såkaldte investiturstrid, dvs. striden om, hvem der havde magten til at udnævne biskopper, paven eller kejseren? I den sammenhæng er det vigtigt, at biskopperne via deres embede var store og magtfulde fyrster og jordejere, som kejserne opfattede som deres undergivne lensmænd med pligt til at yde kejseren støtte, f.eks. med soldater. Højdepunktet var pavens bandlysning - ovenikøbet i to omgange - af kejser Henrik IV. Bandlysningen, som betød udelukkelse fra

kirkens fællesskab og dermed i sidste ende en alvorlig risiko for evig fortabelse, affødte Henriks berømte bodsgang til Canossa i 1077. Her ventede han barfodet i sneen uden for porten, mens paven, Gregor VII, hyggede sig indenfor med borgfruen, hertuginde Mathilda.

Hermed var det nu ikke slut. Under kejser Frederik Barbarossa (1152-1190) sad der en valgt pave i Rom, mens kejseren udnævnte en anden pave til støtte for sig selv. Hertil måtte også den danske kong Valdemar den Store (1157-1182) slutte sig, for han var kejserens eds-svorne vasal.

Paven vandt den kirkelige og den religiøse magt, men aldrig fuldt ud den verdslige overhøjhed over kejsere og konger. Grundlaget for pavens krav var læren om de to sværd, som gik helt tilbage til pave Gelasius (492-495), og ikke mindst Gregor VII stod bag forsøget på at sætte det igennem. Det åndelige sværd var pavens, og det verdslige var kejserens. Pointen var så, at kejseren og hans undergivne konger og fyrster skulle svinge sværdet på pavens vegne, for han havde jo kronet kejseren og var dermed den overordnede. Til tegn herpå bærer paven tiaraen på hovedet med de tre kroner over hinanden. Bagved ligger læren om pavens nøglemagt, men også Kristi ord om at give kejseren, hvad kejserens er, og Gud, hvad Guds er (Matt 22;21). Altså her mest magt og lydighed.

Pavens renommé og magt som kristenhedens absolutte leder - i hvert fald i Vest-og Nordeuropa - blev grundigt fastslået, da Urban II opmuntrede og igangsatte det første korstog i 1096. Korstogene var et modtræk mod den islamiske ekspansion i Middelhavsområdet, som havde bragt kristendommens helligste steder i Palæstina under muslimsk kontrol. Korstogsbevægelsen greb hele Vesteuropa og betød en enorm kraftudladning fra vest mod øst, men også, at det tilbagestående Vesteuropa kom i kontakt med arabisk kultur og via oversættelser fra græsk til arabisk og derfra til latin også lærte de bevarede kilder til græsk filosofi og naturvidenskab at kende.

Peters stol flytter udenfor Rom i over 100 år

Men i 1200-tallet skiftede billedet. Frederik 2. arvede fra sine forældre dels kongeriget Sicilien, dels slægten Hohenstaufens besiddelser i Tyskland og omliggende områder. Frederik 2 (1194 – 1250) udvidede som tysk konge og siden kejser kraftigt sine besiddelser og så sig samtidigt som kristenhedens beskytter. Det skulle jo give konflikter med paverne. Og de kom! Kejseren lovede paven at deltage i korstog mod selve Jerusalem, men udskød det i flere omgange. Med forskellige begrundelser. Til sidst blev han dog konge af Jerusalem, men aftalen herom med den ægyptiske sultan blev indgået uden pavens mellemkomst. Gregor IX blev rasende, udstedte et interdikt, så der ikke kunne afholdes kirkelige handlinger i byen Jerusalem, og endte med at bandlyse kejseren. Herefter kom det til krig i selve Italien. Byer i Norditalien sluttede sig sammen i Den lombardiske Liga for at værne sig mod kejseren og blev støttet af paverne. Byer blev erobret og generobret. Uroen var stor i hele landet. I Rom medførte det bl.a., at kirken Quattro Coronati blev ombygget til næsten et rent fort, så paverne havde et beskyttelsessted på vejen fra Lateranet til Peterskirken. Men forholdene var så ustabile, at paverne i perioden 1257-1309 valgte/blev tvunget til at opholde sig helt uden for Rom i Viterbo, Orvieto og Perugia. Den sidste i denne række af paver, Benedikt XI var måske den pave, der i sin opfattelse af pave-embedet tillagde det den største magt. Men lige lidt hjalp det.

Kejser Henrik IV ifølge med en abbed fra Cluny beder hertugunde Mathilda hjælpe sig i forholdet til pave Gregor VII Illustration fra håndskriftet 'Mathildas liv '(Vita Mathildis) fra ca. 1115 (Wikimedia Commons)

Paverne havde gjort sig afhængige af den franske konge og flyttede til Avignon i Frankrig 1309-1377. I denne periode, som nogen kalder pavens babilonske fangenskab, residerede i rækkefølge 7 paver, alle franskmænd, indtil Gregor XI flyttede tilbage til Rom. Men han døde allerede året efter tilbagekomsten, og nu slog modsætningen mellem de franske kardinaler og de italienske ud i lys lue. Kirken blev i stigende grad truet af nationale tendenser, og i en periode opstod det store skisma med en pave både i Avignon og en anden i Rom. Man forstår godt, at Dantes samtidige, filosofen Marsilius af Padua i sit skrift *Defensor Pacis* 'Fredens Forsvarer' fra 1324 tog klart afstand fra, at paven skulle have nogen særlig magt, i hvert fald ikke på det ikke-religiøse område. Marsilius gik med forbillede i Aristoteles endog så vidt, at han mente, at magthavere kunne vælges af folket - en opfattelse, der ikke umiddelbart slog igennem, men som dog nok kunne understøtte de selvstændige by-republikkers politiske indretninger både i Syd og i Nordeuropa. Marsilius var formentlig del af den bevægelse, der anså indførelsen af koncilier, forsamlinger af biskopper og andre af kirkens mænd, som vejen frem og ud af uføret.

Pavernes palads i Viterbo (Wikipedia)

Martin V og de efterfølgende paver genopretter Rom

Martin V blev udpeget til pave af et koncil i Konstanz i 1417 og vendte tilbage til Rom i 1420. En by, som var blevet ganske lille og langt mindre end datidens storbyer som Paris, London og Köln. Peterskirken og Vatikanet lå for sig selv på Tiberens højre bred, hvor også den middelalderlige bydel Trastevere fandtes længere ned ad floden. På Tiberens anden bred var der marker og vingårde imellem og rundt om den lille, tilbageblevne kerne og de ensomt liggende, store valfartskirker. En fordel var det, at byggematerialerne i form af det, man kunne hente i de romerske ruiner, var lige for hånden. For nu iværksatte man genopbygningen af byen i høj-renæssancen, i vid udstrækning den by, vi kender som besøgende i dag. Paladser blev bygget, vej-anlæg realiseret osv. Fx blev broen Ponte Sisto bygget på resterne af en romersk bro og indviet af pave Sixtus IV i 1479.

Men tiden var også - igen - præget af de adelige familiers indflydelse på pavevalg mm. Det mest korrupte eksempel fra den tid var nok den spanskfødte Alexander VI, (pave 1492-1503), der havde 4 børn, der i blandt Lucrezia Borgia, med alt, hvad deraf fulgte. Korruptionen i kirken, salg af afladsbreve etc. var en del af baggrunden for, at den protestantiske bevægelse opstod i Nordeuropa med sit krav om at reformere kirken tilbage til det oprindelige, sådan som Martin Luther ville det med sine teser i 1517. Konsekvensen, han næppe selv indså ved begyndelsen, var en deling mellem et katolsk Syd- og et protestantisk Nordeuropa, hvor paven intet har at sige. Der havde flere gange tidligere været bevægelser i kirken med forsøg på at vende tilbage til den 'rene tro' og praksis: Allerede Cluny-bevægelsen helt tilbage i det 10. århundrede, franciskanerne o.m.a. Karakteristisk er det dog, at kirken i reglen formåede at opsluge reformbevægelserne og gøre dem tilpasningsdygtige, dog med undtagelse af helt rabiate kritikere, der så blev udnævnt til kættere. Men med Reformationen og den såkaldte Modreformation, som den katolske kirke med ganske megen succes rullede ud mod nord blev den vestlige kirke delt.

Ponte Sisto.Wikipedia

Il Sacco di Roma

Og i Rom gik det galt igen. I 1527 angreb den tysk romerske – og katolske - kejser Karl V (1550-1558) Rom og erobrede byen med en hær, der var en blanding af tyske protestantiske landsknægte, spaniere og italienske 'bander'. Dels plyndrede de byen efter erobringen og slog en masse mennesker ihjel, dels gik de nu som noget nyt efter religiøse symboler og hærgede kirker. Paven måtte betale en kæmpestor sum penge for at slippe af med besætterne, og heldigvis var der fremragende kunstnere som fx Michelangelo og senere Bernini og Borromini, der efterfølgende satte deres umiskendelige, imponerende præg på byen. Mogens Nykjær har beskrevet perioden med genopbygningen og de efterfølgende tider levende i bogen 'Pavernes Rom'.

Maiolica-arbejde med allegorisk fremstilling af lidelserne under Il Sacco di Roma. Francesco Xanto Avelli (1528-1531). Sailko,Wikipedia.

Romselskabet S.P.Q.R

Vesterdalen 52 | 2870 Dyssegård | Telefon 22 30 64 60 | mogensbang@vesterdalen.dk
Jyske Bank 7854 1361115

